

Bruxelles, den 2.7.2024
COM(2024) 256 final

2024/0146 (NLE)

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om Det Europæiske Atomenergifællesskabs vedtagelse af aftalen om fortolkningen og anvendelsen af energichartertraktaten mellem Den Europæiske Union, Det Europæiske Atomenergifællesskab og deres medlemsstater

BEGRUNDELSE

1. BAGGRUND FOR FORSLAGET

• Forslagets begrundelse og formål

Energichartertraktaten (ECT) er en multilateral handels- og investeringsaftale, der finder anvendelse på energisektoren, og som blev undertegnet i 1994 og trådte i kraft i 1998. Den Europæiske Union er kontraherende part i ECT¹ sammen med Euratom, 22 EU-medlemsstater (pr. 19. juni 2024)² samt Japan, Schweiz, Tyrkiet og de fleste lande på Vestbalkan og det tidligere Sovjetunionen med undtagelse af Rusland³ og Belarus⁴.

I Komstroy-sagen⁵ fastslog EU-Domstolen, at ECT's artikel 26, stk. 2, litra c), skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke finder anvendelse på tvister mellem en medlemsstat og en investor fra en anden medlemsstat vedrørende sidstnævntes investering i førstnævnte medlemsstat. Voldgiftsretterne fortsætter ikke desto mindre med at påtage sig jurisdiktion og afsige kendelser i EU-interne voldgiftssager. Den 5. oktober 2022 sendte Kommissionen en meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet og medlemsstaterne, hvori den redegjorde for sin hensigt om at indlede forhandlinger om en aftale mellem Unionen, Euratom og medlemsstaterne om fortolkningen af energichartertraktaten, som navnlig ville omfatte en bekræftelse af, at ECT aldrig har fundet, ikke finder og heller ikke vil finde anvendelse inden for EU, at ECT ikke kan tjene som grundlag for voldgiftssager, og at udløbsklausulen ikke finder anvendelse. Disse forhandlinger har fundet sted. Teksten til den indbyrdes aftale anses nu for at være stabil. Paraferingen af teksten, der signalerer, at forhandlingerne er afsluttet, fandt sted den 26. juni 2024.

• Den påtænkte aftale

Aftalen angiver intet nyt. Den afspejler EU-Domstolens retspraksis og er fuldt ud i overensstemmelse med Unionens fastlagte holdning, således som den er kommet til udtryk ved talrige lejligheder, herunder ved offentlige retsmøder under tredjelandes jurisdiktion. Aftalens betragtninger opridses aftalens historie og kontekst, herunder navnlig EU-Domstolens fortolkning af EU-retten, og anerkender, at den effektive gennemførelse af EU-retten undergraves, når der afsiges kendelser i EU-interne voldgiftssager. Den eneste materielle bestemmelse (artikel 2) fastsætter den fælles forståelse mellem parterne i aftalen med hensyn til, at artikel 26, stk. 2, litra c), i ECT ikke kan finde anvendelse inden for EU, og den deraf følgende mangel på retsgrundlag for EU-interne voldgiftssager som udtrykt i den indbyrdes aftale.

¹ Rådets og Kommissionens afgørelse 98/181/EF, EKSF, Euratom af 23. september 1997 om De Europæiske Fællesskabers indgåelse af energichartertraktaten og energicharterprotokollen om energieffektivitet og de hermed forbundne miljøaspekter (EFT L 69 af 9.3.1998, s. 1).

² Italien opsagde aftalen ensidigt i 2015. Tyskland, Frankrig, Luxembourg og Polen indledte også en opsigelsesprocedure mellem december 2022 og juni 2023, som førte til deres faktiske opsigelse af energichartertraktaten, nærmere bestemt for Tyskland, Frankrig og Polens vedkommende i december 2023 og for Luxembourgs vedkommende per 17. juni 2024.

³ På Energicharterkonferencens ekstraordinære møde den 24. juni 2022 blev Den Russiske Føderations observatørstatus ophævet.

⁴ På Energicharterkonferencens ekstraordinære møde den 24. juni 2022 blev Belarus' observatørstatus ophævet og Belarus' midlertidige anvendelse af ECT suspenderet.

⁵ Dom i sag C-741/19, Republikken Moldova mod Komstroy, EU:C:2021:655.

2. RETSGRUNDLAG, NÆRHEDSPRINCIPPET OG PROPORTIONALITETSPRINCIPPET

• Retsgrundlag

Komstroy-dommen er ikke blevet efterlevet af voldgiftsretterne, som konsekvent undlader at erklære sig inkompetente på grund af en manglende gyldig voldgiftsaftale, og som følge heraf er der blevet og bliver fortsat afsagt voldgiftskendelser på en måde, der er i strid med Den Europæiske Unions og Euratoms regler. Disse kendelser er ofte genstand for fuldbyrdelsesprocedurer, herunder i tredjelande. Der er en risiko for konflikt mellem EU-traktaterne og ECT, således som de fortolkes af en række voldgiftsretter, hvilket, hvis det bekræftes af domstolene i et tredjeland, i praksis ville føre til en retlig konflikt, fordi voldgiftskendelser, der er i strid med EU-retten, ville indgå i tredjelandes retsordener.

Ifølge Domstolens praksis kan risikoen for retlige konflikter medføre, at en international aftale er uforenelig med EU-retten. For at ECT kan være forenelig med EU-traktaterne, er det efter Kommissionens opfattelse nødvendigt at fjerne enhver risiko for konflikt. Unionens energipolitik skal søge at opnå overensstemmelse med EU-Domstolens retspraksis og undgå konflikt mellem ECT, som er en EU-retsakt, og EUF- og EU-traktaterne. I betragtning af voldgiftsretternes position er det vigtigt, at risikoen for dette håndteres ud fra et folkeretligt perspektiv. Kommissionen har derfor forhandlet en aftale mellem Den Europæiske Union, Det Europæiske Atomenergifællesskab og deres medlemsstater om fortolkningen og anvendelsen af energichartertraktaten.

Aftalen er en nødvendig foranstaltning, hvis målene for Unionens energipolitik som beskrevet ovenfor skal nås. Euratomtraktaten giver ikke de tilstrækkelige beføjelser. Afgørelsen om bemyndigelse til undertegnelse af aftalen på Det Europæiske Atomenergifællesskabs vegne bør derfor vedtages på grundlag af Euratoms artikel 203.

• Proportionalitetsprincippet

Det Europæiske Atomenergifællesskab er også kontraherende part i ECT, og det tilkommer derfor Rådet at afgøre, om Euratom skal være part i aftalen, der fortolker denne traktat. EU-Domstolens eksisterende retspraksis og en lang række interventioner fra Kommissionens side ved voldgiftsretter og domstole i tredjelande har ikke været tilstrækkeligt til at sikre en effektiv gennemførelse af EU-retten og fjerne risikoen for konflikt mellem ECT og EUF- og EU-traktaterne. For at have den ønskede virkning på voldgiftsretternes afgørelsespraksis skal den retsakt, der skal vedtages, være en folkeretlig retsakt. Kommissionen er derfor af den opfattelse, at vedtagelsen af et instrument i form af en aftale mellem parterne om fortolkningen af traktaten, vil være en passende foranstaltning.

3. VIRKNINGER FOR BUDGETTET

Ingen

4. ANDRE FORHOLD

I de sene faser af forhandlingerne om aftalen blev muligheden for at fremsætte en erklæring om de retlige konsekvenser af Komstroy-dommen rejst som et middel til allerede nu at formalisere den fælles forståelse, der afspejles i den indbyrdes aftale. Kommissionen har undertegnet denne erklæring på Unionens vegne.

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE**om Det Europæiske Atomenergifællesskabs vedtagelse af aftalen om fortolkningen og anvendelsen af energichartertraktaten mellem Den Europæiske Union, Det Europæiske Atomenergifællesskab og deres medlemsstater**

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab, særlig artikel 203,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet, og⁶

ud fra følgende betragtninger:

- (1) I sag C-741/19, Republikken Moldova mod Komstroy, fastslog EU-Domstolen, at ECT's artikel 26, stk. 2, litra c), skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke finder anvendelse på tvister mellem en medlemsstat og en investor fra en anden medlemsstat vedrørende sidstnævntes investering i førstnævnte medlemsstat.
- (2) Voldgiftsretterne fortsætter ikke desto mindre med at påtage sig jurisdiktion og afsige kendelser i EU-interne sager, angiveligt med udgangspunkt i artikel 26, stk. 2, litra c), i ECT. Ifølge EU-Domstolen skal en sådan voldgiftskendelse anses for at være uforenelig med EU-retten, navnlig artikel 267 og 344 i TEUF. En sådan kendelse kan derfor ikke have nogen retsvirkning og kan således ikke fuldbyrdes med henblik på at betale den erstatning, som tilkendes herved.
- (3) Den effektive gennemførelse af EU-retten undergraves, når der udstedes sådanne kendelser i EU-interne voldgiftssager. Der er en risiko for konflikt mellem EU-traktaterne og energichartertraktaten, således som de fortolkes af en række voldgiftsretter, hvilket, hvis det bekræftes af domstolene i et tredjeland, i praksis ville føre til en retlig konflikt, fordi voldgiftskendelser, der er i strid med EU-retten, ville indgå i tredjelandes retsordener.
- (4) Ifølge Domstolens praksis kan risikoen for retlige konflikter medføre, at en international aftale er uforenelig med EU-retten. Risikoen for retlige konflikter bør fjernes. Vedtagelsen af et folkeretligt instrument, der fastlægger undertegnernes fælles forståelse af, at artikel 26 i energichartertraktaten ikke kan finde anvendelse som grundlag for EU-interne voldgiftssager, bør bidrage til at nå dette mål.
- (5) Kommissionen, på Den Europæiske Unions og Euratoms vegne, og medlemsstaterne har afsluttet forhandlingerne om vilkårene for en sådan aftale med et positivt resultat. Den fælles forståelse i denne aftale er blevet gentaget i en erklæring af 26. juni 2024 om de retlige konsekvenser af Domstolens dom i Komstroy-sagen og den fælles forståelse af, at artikel 26 i energichartertraktaten ikke kan anvendes som grundlag for EU-interne voldgiftssager.

⁶ EUT C af , s. .

(6) Aftalen bør vedtages med forbehold af senere undertegnelse –

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Aftalen i bilaget vedtages på Det Europæiske Atomenergifællesskabs vegne med forbehold af dens undertegnelse.

Formanden for Kommissionen bemyndiges herved til at udpege den eller de personer, der er beføjet til at undertegne aftalen på Unionens vegne.

Artikel 2

Denne afgørelse træder i kraft på dagen for vedtagelsen.

Udfærdiget i Bruxelles, den .

*På Rådets vegne
Formanden*